

105

Colectia POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

H. MATEI

Amuzant
CIUDATUL LAC DIN
VALEA BREBILOR

EDITATA
DE REVISTA
ȘTIINȚA
TEHNICĂ

H. MATEI

*CIUDATUL LAC
DIN VALEA BREBILOR*

Colectia „Povestiri stiintifico-fantastice”

105

Referent științific: Ing. T. TAUTH

Dragi cititori,

*Vă rugăm să ne scrieți impresiile și observațiile dv. critice
cu privire la acest roman și la prezentarea lui grafică.*

*Adresa noastră este: Colecția „Povestiri științifico-fantas-
tice” a revistei „Știință și tehnică”, Casa Scintei, Piața
Scintei nr. 1, raionul I. V. Stalin, București.*

MANUSCRISELE NEPUBLICATE
NU SE ÎNAPOIAZĂ

MANUSCRISELE NEDACTILOGRAFIATE
NU SE IAU ÎN CONSIDERAȚIE

Coperta desen: A. BUICULESCU

CAPITOLUL INTII

unde facem cunoștință cu reporterul Dinu Romanescu și vedem cum o cerere în căsătorie capătă un răspuns evaziv.

— Flăcări?! se miră secretarul de redacție. Flăcări care joacă deasupra apei unui lac?! Sper că n-ai pretenția să cred una ca asta.

— Există mai multe mărturii.

Dinu Romanescu scoase din buzunar carnetul de notițe:

— Am însemnat aici numele și adresa. Le-au văzut mai mulți locuitori ai satului din apropiere. Apoi doi ciobani care treceau cu oile la pășunat. Le-au văzut și câțiva excursioniști din București care rătăciseră drumul. Toate mărturiile coincid. Flăcările se arată numai noaptea și numai în nopțile fără lună...

Bătrînul secretar de redacție îl privi o clipă pe deasupra ochelarilor și în privirea asta era ceva ce-l făcu pe reporter să nu se simtă în largul lui.

— Lacul, mai încercă el, se află într-o regiune izolată. Oamenii din partea locului îl numesc Cazanul, probabil fiindcă are forma perfect rotundă și apă fierbinte. Bătrînii îi spun Cazanul Dracului. Se pare că există o legendă care spune că în fundul lacului ar fi o comoară pe care o păzește însuși diavolul, iar flăcările care joacă deasupra apei în nopțile fără lună...

Reporterul se opri descurajat. Secretarul de redacție îl privea iar pe deasupra ochelarilor, și lui Dinu îi fu deodată rușine, fără să-și dea seama de ce.

— Și dumneata crezi toate astea? întrebă într-un tîrziu bătrînul.

— Firește că nu, se grăbi să răspundă reporterul. Adică nu cred toată povestea cu comoara și cu dracul...

Se opri o clipă gînditor, apoi:

— Totuși, lacul există, și... flăcările de asemenea.

— Le-ai văzut cu ochii dumitale?

Dinu îl privi descumpănit:

— Nu... nu le-am văzut..., dar sînt ferm hotărît s-o fac. Am cules mărturii în afară de orice îndoială...

Din nou răsfoi carnetul de notițe. Secretarul de redacție îl opri cu un gest. Apoi scoase ochelarii și începu să-i șteargă cu deosebită

grijă. Această ocupație părea să-i absoarbă întreaga atenție, și Dinu Romanescu avu impresia că fusese cu totul uitat. Dar foarte curînd își dădu seama că era o simplă impresie.

— Toată povestea cu lacul și cu dracul, începu secretarul de redacție după ce-și potrive ochelarii pe nas, poate fi destul de interesantă. N-ai decît s-o cercetezi. În definitiv, fiecare poate să dispună de timpul liber cum îi place.

Apăsase pe cuvintele „timpul liber“, și în clipa aceasta reporterul își dădu seama că propunerea sa fusese respinsă. Și-și mai dădu seama că-l așteaptă una din acele cuvîntări mai lungi pe care i le ținea din cînd în cînd secretarul de redacție. „Iar s-a pornit bătrînul!“ — îi țîșni prin minte și, conform unui obicei mai vechi, începu să-și studieze cu exagerată atenție vîrfurile pantofilor.

În tot acest timp, secretarul de redacție continua să vorbească :

— Ești reporter special, spunea. De la dumneata așteptăm mai mult decît de la un ziarist oarecare. La aceasta ne îndreptățește talentul dumitale, precum și activitatea rodnică pe care ai depus-o pînă acum citva timp...

Dinu Romanescu își propuse achiziționarea unei noi perechi de șireturi. Îndeosebi cel de la pantoful stîng era cam ros. „Totdeauna mi se rupe șireful în tramvai“ — se gîndi —, „adică unde e mai greu de înlocuit“.

— Dar, continuă secretarul de redacție, de la o vreme se pare că te-a părăsit inspirația. Nu mă refer la stilul reportajelor dumitale, care a rămas vioi, inventiv, interesant, ci la subiectele pe care le alegi. Mereu aceleași.

„Are dreptate“ — se gîndi tînărul reporter cu amărăciune. „Mereu aceleași subiecte. Și cînd găsesc și eu ceva deosebit, îmi arată că pot dispune de timpul meu liber cum doresc“.

Interlocutorul său păru satisfăcut de aerul preocupat al reporterului și continuă cu mai multă însuflețire :

— Pentru noi nu există sezon mort. Chiar acum în plină vară, cînd teatrele și filarmonicile au închis stagiunea, cînd școlile sînt în vacanță și zeci de mii de oameni au părăsit orașele pentru stațiunile din Carpați sau de pe litoral, fabricile lucrează din plin, pe ogoare se culege recolta, în laboratoare continuă cercetările. Este o activitate febrilă pe care noi avem datoria s-o ogîndim.

„Dacă e vorba să întrebuițez cu folos timpul meu liber“ își continuă Dinu Romanescu șirul gîndurilor — „voi ști să descopăr ce ascunde lacul cel blestemat“.

— Ne trebuie materiale noi, interesante, reportaje care să redea fidel munca minunată a oamenilor, din care să reiasă lupta intensă pentru descoperirea și valorificarea bogățiilor nesecate ale țării, materiale vii, care să intereseze în cel mai înalt grad marea masă a cîștorilor noștri. Asta aștept de la dumneata. Să cauți și să găsești noul, ineditul, să-l studiezi și să-l răspîndești, tipărit, în toate colțurile țării.

Dinu Romanescu își ridică privirea de pe încălțări. „Vorbește mult bătrînul“ — se gîndi —, „dar are dreptate“.

— Nici eu nu sînt mulțumit de munca mea din ultimele luni, zise încet. La toate astea m-am gîndit și eu.

Se căută prin buzunare și scoase din nou carnetul de notițe, acoperit cu scrisul lui mărunț :

— Am aici peste 100 de propuneri pentru reportaje.

De data aceasta, celălalt întinse mina să ia carnetul, dar reporterul îl închise brusc și-l băgă, la loc, în buzunar.

— Nu e ceea ce ne trebuie. S-au mai scris asemenea reportaje sau altele asemănătoare. Sînt sătul de ele. Și eu vreau ceva nou, ceva deosebit...

— Și ce propui ?

Reporterul se gîndi o clipă, pe urmă spuse :

— Dați-mi o lună de zile. Și... un permis pe calea ferată. Am să colind țara în lung și în lat. Am să cobor cu minerii în fundul pămîntului și am să urc cu aviatorii în slava cerului. Dacă nici așa n-am să găsesc ce vreau, la capătul unei luni de zile vă prezint demisia și mă apuc de altă meserie.

Celălalt începu să ridă. Apoi redeveni serios și se gîndi cîteva clipe.

— Sînt de acord, spuse apoi. Am să supun propunerea dumatile colegiului de redacție și am s-o susțin. Cred că vom reuși.

Începu să răsfoiască printre hîrțile care acopereau biroul. Reporterul înțelese că întrevederea se terminase și se îndreptă spre ușă. În prag șovăi o clipă, pe urmă se întoarse :

— În ceea ce privește flăcările care joacă pe Cazanul Dracului, îmi voi permite totuși să întreprind unele cercetări.

Apoi, după ce salută, ieși.

De pe culoar se întoarse și mai băgă o dată capul prin ușa întredeschisă :

— În timpul meu liber, bineînțeles.

În aceeași după-amiază se prezentă — cu pantofii proaspăt lustruiți, prinși în șireturi noi și cu un buchet de garoafe roșii — la locuința prietenei sale, Stela Șoimu, din Bulevardul Dacia. Îi deschise chiar Stela, ai cărei ochi începură să lucească la vederea florilor. Dinu Romanescu știa că Stelei Șoimu îi plăceau garoafele roșii și exploata această slăbiciune cu abilitate și insistență.

— Arăți ca un ginere, îi spuse ea, aranjînd florile într-un vas cu gitul lung.

— Știi foarte bine, Stela, că depinde numai de tine ca să fiu într-adevăr ginere.

Își dresе glasul, dar fata nu-l lăsă să continue. Amenințîndu-l în glumă cu degetul, spuse :

— Să nu-mi faci o nouă cerere în căsătorie. De la ultima nu s-a scurs nici o săptămînă.

Dinu se trînti într-un fotoliu și-și întinse picioarele. După ce aprinse o țigară, își privi pantofii lustruiți și spuse calm :

— Te voi cere în căsătorie de atâtea ori pînă cînd ai să accepți, ca să scapi de mine.

— Ai o manieră cam ciudată de a...

— Se poate. Atunci... cînd facem nunta? M-am gîndit să trimitem invitații tipărite.

Se scotoci prin buzunare și scoase veșnicul său caiet de notițe.

— Am găsit și o formulă foarte nostimă pentru invitații, pe care nu numai prietenii mei din presă, dar și colegii tăi chimiști vor ști s-o aprecieze...

Fata izbucni în rîs. Apoi, serioasă :

— Răspunsul meu la cererea ta atît de originală e același de-acum o săptămîină : trebuie să mai aștepți.

Reporterul primi verdictul cu mult calm.

— Plec pentru patru sau cinci săptămîni, remarcă el, fără legătură aparentă cu cele discutate pînă atunci. Vizita mea și florile au un dublu scop : în afară de cererea pe care ai respins-o cu atîta amabilitate, ele mă ajută să-mi iau rămas bun. Pentru cel puțin o lună ai scăpat de propunerile mele matrimoniale.

— Unde pleci ?

Celălalt făcu un gest vag cu mina.

— Peste tot. Nu știu încă de unde am să încep. Mă duc mîine în Gara de Nord și mă urc în primul tren.

Cîteva clipe domni tăcerea. Apoi Stela arătă cu mina spre masa de toaletă din colțul camerei, unde se aflau o valiză mică și un rucsac :

— Și eu plec. În concediu. Dar știu unde.

— Unde ?

Tinăra șovăi. Pe urmă zise încet :

— Nu pot să spun. E un secret...

Dinu ridică din umeri și închise puțin ochii, apoi își fugui buzele ca și cînd ar fluiera o melodie. Stela se apropie de el și-i puse mina pe braț :

— Trebuie să mă înțelegi. E numai pe jumătate concediu. De fapt plec pentru o chestiune legată de profesia mea. Scopul deplasării și locul sint... sint... cum să spun... confidențiale. Am promis celor cu care plec să nu suflu o vorbă nimănui... Cel puțin deocamdată...

— ...celor cu care pleci ? !

— Da. Nu plec singură.

Ziaristul se sculă și începu să se plimbe, cu mîinile la spate, prin cameră :

— Nu poți spune deci pentru ce pleci ?

— Nu.

— Și nici unde ?

— Nu.

— Dar cred că nimic nu te împiedică să-mi spui cu cine pleci. Sper că asta nu-î secret.

Chimista se gîndi o clipă. Pe urmă zise, alegîndu-și cu grijă cuvintele :

— Intre alții, din mica noastră expediție face parte Emil Pravăț.

— Geologul ?

— Da. Îl cunoști ?

— Puțin. Sîntem vecini, locuințele noastre sînt alăturate. În afară de asta, cu cîteva luni în urmă i-am luat un interviu despre aplicarea izotopilor radioactivi în cercetările geologice. Vreme de două ore mi-a vorbit atunci de prospectarea prin carotaj radioactiv a zăcămintelor petrolifere. A fost ultimul meu reportaj într-adevăr interesant.

Rise scurt și adăugă cu amărăciune :

— E tînăr și foarte prezentabil ; e unul din cei mai bine pregătiți geologi ai noștri.

Stela se roși puțin și spuse repede :

— Nu e ceea ce crezi. Colaborarea noastră e strict științifică. De altfel, din grupul nostru face parte și profesorul Paul Coman cu soția lui. Nu cumva îl cunoști și pe acesta ?

— E cel care a descoperit anul trecut niște documente de pe vremea lui Petru Cercel ? A fost o întîmplare foarte interesantă. Am scris un reportaj...

— Hotărît lucru, voi, ziariștii, aveți relații, nu glumă.

— Dar ce caută un profesor de istorie în tovărășia unui geolog și a unei chimiste ? Nu văd nici o legătură...

Tinăra zîmbi și-l amenință cu degetul :

— Nu căuta să mă tragi de limbă, tovarășe reporter. Am declarat de la început că nu pot spune unde plec și de ce.

Dinu Romanescu continua să se plimbe cu pași măsurași prin cameră. Cele două cute adînci ce i se săpaseră pe frunte dovedeau că era frămîntat de gînduri.

Cînd fetei i se păru că tăcerea durase cam mult, îl luă peste picior :

— Nu te mai învîrți în cerc că amețesc. În afară de aceasta, mi-ai uzat covorul care face parte din zestrea mea ; e o chestiune deci care te interesează îndeaproape...

Reporterul o luă în brațe :

— Atunci, accepți ?

Fata se desprinsese :

— N-am zis asta. Peste o lună, cînd ne înapoiem... o să mai discutăm.

Tinărul îi dădu drumul. Se întoarse și — cu mîinile în buzunar — începu să contemple un tablou de pe perete. Părea cu totul absorbit în studierea detaliilor picturii.

După cîteva minute își luă rămas bun, pretextînd cîteva drumuri urgente și unele cumpărături în vederea plecării. În pragul ușii întrebă într-o doară :

— Pentru cînd ați fixat plecarea din București ?

— În cursul zilei de miine, Ora exactă am s-o aflu astă-seară. Astă-seară ne întâlnim cu toții ca să stabilim unele amănunte.

Dinu Romanescu nu mai întrebă nimic și plecă atît de repede, încît își uită pe masă țigările și bricheta. După ce auzi poarta de afară închizindu-se, Stela Șoimu se gîndi cu oarecare amărăciune că, pentru un tînăr îndrăgostit cum pretindea a fi Dinu, despărțirea a fost destul de rece și cam grăbită. Nu avea de unde ști ce idei năstrușnice îl frămîntau pe inventivul reporter și că îl va revedea mult mai curînd decît ar fi crezut...

CAPITOLUL AL DOILEA

unde se întîlnesc doi vechi prieteni și aflăm despre
„cazurile de la Valea Brebilor“

Dinu Romanescu plecase, după cum am arătat, foarte grăbit de la prietena sa Stela. Dacă l-ar fi văzut cineva, ar fi putut să creadă că unele treburi extrem de urgente reclamau prezența sa în altă parte. Realitatea era însă cu totul alta. Nu avea nici un fel de treabă; plecase fiindcă voia să se gîndească în liniște, să „rumege“ — cum obișnuia el să spună — cîteva idei care-l preocupau. Și Dinu Romanescu nu putea să „rumege“ decît plimbîndu-se. Drept urmare, în acea după-amiază însoțită de august, șoferii și manipulanții tramvaielor au trebuit să se folosească de întreaga lor îndeminare ca să nu tulbure cam brusce meditațiile reporterului nostru. Fiindcă atunci cînd Dinu Romanescu „rumega“, lumea înconjurătoare dispărea pentru el.

Așa se face că, la traversarea Bulevardului Magheru, cam în dreptul Muzeului „Simu“, o Skodă verzuie trebui să oprească brusc, scirțîindu-și îndelung frinele, cu roțile din față la cîteva centimetri de pantofii, proaspăt lustruiți și cu șireturi noi, ai reporterului nostru.

Un cap cu păr vilvoi și nas ascuțit apăru la geamul mașinii și strigă nervos :

— Stopul, gură-cască ! Stopul pe roșu !

Dinu Romanescu își ridică fără grabă privirea — lăsînd-o să alunecă peste cauciucurile mașinii și peste radiatorul încins, exalînd un vag miros de benzină — pînă la posesorul justificat nervos al nasului ascuțit. Părea că se întoarce încet din altă lume — lumea propriilor sale gînduri. Dar cîteva clipe mai tirziu, fața i se luminează :

— Alfred ! strigă. Alfred Opran. Asta-i bună !

Celălalt se luminează și el. Deschise portiera mașinii :

— Intră odată ! Dacă te las să mergi pe jos, fac o crimă. Pie-tonii ca tine ar trebui ținuți după gratii...

Reporterul nu așteptă să fie invitat de două ori, și peste cîteva minute mașina alerga spre Piața Victoriei, angajîndu-se apoi pe asfaltul Șoselei Kiseleff.

Dinu Romanescu și Alfred Opran nu se văzuseră de cîțiva ani. Făcuseră liceul împreună, apoi fiecare dăduse urmare vocației sale: Dinu se înscrișese la filologie, prietenul său la medicină. De patru ani, Alfred Opran părăsise capitala, luîndu-și în primire postul de medic stagiar într-un mic sat de munte. De atunci, reporterul nu mai aflase nimic despre el, dar timpul și depărtarea nu au fost în măsură să influențeze afecțiunea ce o simțea pentru prietenul și fostul său coleg de școală.

— N-am auzit de mult de tine, începu Dinu.

— Eu n-aș putea spune același lucru în ceea ce te privește, zîmbi Alfred. Te citesc cu regularitate în paginile ziarului.

Dinu se suci pe banchetă simțindu-se, fără voie, stingherit:

— Te plictisești probabil de moarte acolo, în satul acela, dacă ai ajuns să citești reportajele mele.

Alfred ocoli cu îndemînare un troleibus:

— Te înșeli, nu mă plictisesc de loc. Munca mea e foarte interesantă.

— N-am vrut să spun că nu îndeplinești o muncă interesantă, dar totuși...

Se opri încurcat. Nu știa ce să mai spună.

Celălalt începu să rîdă. Apoi își permise o privire în lături și, văzînd nutra încurcată a reporterului, rîse din nou din toată inima.

În risul acesta deschis, sincer, Dinu recunoscu dintr-odată pe prietenul de odinioară, pe cel mai bun prieten al său:

— Iartă-mă dacă am spus prostii, zise spontan, apoi riseră împreună.

Un sfert de oră mai tîrziu, Alfred Opran era în curent cu toate micile necazuri ale reporterului, atît cele legate de activitatea sa la redacție, cît și cele izvorite din refuzul Stelei Șoimu de a se căsători cu el.

— E vorba de chimista Șoimu?

— Da. O cunoști?

— N-o cunosc personal, dar am auzit de ea.

— Nu știam că la vîrsta ei a început să devină celebră.

— Nu e chiar celebră. Am auzit de ea în legătură cu unele cercetări ce se întreprind la institutul unde lucrează.

— Văd că ai început să te ocupi de chimie. Credeam că singura contingență cu chimia pe care o aveți voi, medicii, sînt buletinele de analiză ale laboratoarelor. După cîte știu, Stela nu se ocupă cu asta.

Alfred Opran nu răspunse. Între timp ajunseseră în pădurea Băneasa. Medicul parcă mașina și porniră pe jos, afundîndu-se sub desîșul umbros al copacilor. După-amiaza era foarte călduroasă, și, după asfaltul încins al orașului, răcoarea pădurii păru celor doi prieteni ca un balsam. Mirosea a flori sălbatice și a ciuperci. Undeva în iarbă țîrîia un greier, iar de pe crengile unui stejar se auzea bătaia ritmică a unei ciocănituri ce-și căuta hrana în coaja copacului.

— E minunat aici, zise reporterul.

— Pentru mine e un spectacol destul de obișnuit. Satul unde lucrez e înconjurat de munți împăduriți. Dacă te interesează vânătoarea sau pescuitul, și mai ales liniștea deplină, vino să-ți petreci concediul la mine.

Dinu se posomori :

— Nu-mi iau concediu decât la iarnă. Acum nu-mi pot îngădui luxul acesta. Vânătoarea ? Pescuitul ? Da, dar vânătoarea de reportaje. Trebuie să „pescuiesc“ câteva subiecte originale.

— Păcat ! făcu celălalt dezamăgit. Am impresia că ești puțin surmenat, și două-trei săptămâni la Valea Brebilor nu ți-ar strica de loc.

— Valea Brebilor ? Presupun că așa se numește satul unde lucrezi. Numele îmi sună destul de cunoscut. L-am mai auzit și încă foarte de curînd.

— Nu cred. E un sat mic, pierdut într-o vale de munte. Puțini sînt aceia care au auzit de el. În împrejurimi sînt însă locuri foarte pitorești. La un ceas distanță, pe un platou al Muntelui Mălina, e un mic lac cu apă termală, căruia oamenii din sat îi spun Cazanul...

Reporterul scoase un strigăt care făcu să zboare, speriate, câteva păsărele. Îl apucă pe prietenul său de reverele hainei :

— Cazanul ?... Cazanul Dracului, nu ? ...În nopțile fără lună se văd flăcări jucînd pe apa lacului. Spune, le-ai văzut ?

Alfred Opran izbucni în ris.

— Le-am văzut. Ei, și ce-i cu asta ?

— Bine, dar legenda spune...

— Nu mai vorbi prostii. Parcă ai fi moș Simion.

— Cine-i moș Simion ?

— Un bătrînel sfîtos cu care am legat prietenie în anii petrecuți la Valea Brebilor. Mă ajută la dispensar. E un bătrîn plin de bun simț, care m-a sprijinit să înlătur practicile clandestine ale babelor doftoroaie și să capăt încrederea oamenilor. Numai în ceea ce privește Cazanul... Cazanul Dracului, cum îi spunei voi, e intransigent. Pretinde că apa lacului e blestemată, otrăvită, aducătoare de nenorocire și așa mai departe.

— Bine, dar zici că ai văzut flăcările cu ochii tăi...

Medicul rise din nou :

— Ei și ? ! Poate că există în apropiere unele surse de gaz metan care străbat stratul de apă al lacului... Sînt convins că dacă un chimist s-ar învrednici să se deplaseze pînă la Valea Brebilor și să analizeze, în eprubetele lui, câteva picături din apa lacului, ar spulbera într-o jumătate de oră legenda țesută în jurul Cazanului.

Reporterul se gîndi puțin, pe urmă spuse cu părere de rău :

— Cred că ai dreptate. Totuși numele sună atît de ciudat : Cazanul Dracului.

Izbucniră amîndoi în ris. Alfred Opran aprînse o țigară și după ce trase un fum :

— Cine știe, poate că și la Valea Brebilor ai putea „pescui“, cum spui tu, un subiect interesant.

— Nu prea cred. Ce subiecte de reportaj poți găsi într-un sat înconjurat de păduri și unde domnește, după înseși spusele tale, liniște deplină? Cel mult s-ar putea face o descriere a Cazanului, avînd — în anexă — formula mineralizației cu explicarea originii flăcărilor. Interesul pentru aceste probleme e mediocru, și locul unor asemenea reportaje e mai degrabă în ghidurile turistice. Mie îmi trebuie actualitate. lucruri noi și interesante, nu descrieri pitorești.

Opran fumă cîțva timp gînditor. După ce termină țigara și o aruncă, păru că a luat o hotărîre și începu să vorbească :

— Mi-ai povestit, în mașină, necazurile tale profesionale, precum și celelalte, pe care le-aș putea numi sentimentale. Și eu am necazuri, dar ale mele sînt numai de ordin profesional.

Cei doi prieteni se așezară în iarbă, iar medicul continuă :

— Valea Brebilor e un sat cu vreo 100 de gospodării, răsfirate pe coasta Muntelui Mălina, în valea săpată de albia unui riu secăt, un fost afluent al Urieșului. Pămîntul e arid, și locuitorii se ocupă mai mult cu creșterea vitelor. Parte dintre ei lucrează în minele aurifere din regiunea Abrud și Brad sau la exploatarea forestieră; aceștia vin acasă sîmbăta seara și pleacă din nou luni dimineața. Sînt moși, oameni tăcuți și dîrji, care în trecut au fost ținuși în întuneric din toate punctele de vedere. În anii regimului nostru democrat-popular, s-a pornit lupta pentru lichidarea acestei înapoieri; s-au făcut școală în sat, o cooperativă bine aprovizionată, un cîmin cultural cu bibliotecă. Cu patru ani în urmă, s-a făcut și un dispensar cu casă de naștere; am fost trimis să mă ocup de aceste instituții sanitare.

Medicul aprinse o nouă țigară și se învălui în fum albăstrui. Preocupat de propriile sale gînduri, Dinu urmărea fără prea mare interes povestirea prietenului său.

— La început, continuă Alfred Opran, am fost privit cu neîncredere. Femeile preferau să recurgă la leacurile empirice ale cîtorva babe care se ocupau de multă vreme cu asemenea treburi. Paturile casei de naștere erau mereu goale, iar eu eram ultimul care afla cînd Valea Brebilor căpăta un nou locuitor. Da, a fost tare greu la început. Apoi începură să mă ajute învățătorii și unii dintre cei care lucrează în minele din împrejurimi; mi-au reușit și cîteva intervenții chirurgicale simple, dar care impresionară pe oamenii de-acolo. Încetul cu încetul am cîștigat teren în dauna babelor, ale căror fierțuri de ierburi căpătară din ce în ce mai puțină căutare. Trebuie să spun de la bun început că n-am avut cazuri prea complicate; locuitorii din Valea Brebilor trăiesc într-o regiune sănătoasă și duc o viață liniștită. Se părea deci că-mi este hărăzită o viață monotonă, o practică profesională lipsită de variație, fără probleme dificile de rezolvat.

— Vinătoare, pescuit, liniște, murmură reporterul cu ochii pierduți spre crengile mesteacănului sub care se așezaseră. Printre crengi se vedea un colț de cer senin. Dinu căscă de-i trosniră făcile și nici măcar nu-și dădu osteneala să ascundă această evidentă manifestare de plictiseală.

Alfred Opran zîmbi, apoi fața lui redeveni serioasă :

— Toate acestea se sfîrșiră însă într-o bună zi, continuă el. Sînt cîteva luni de atunci. Primăvara a fost foarte ploioasă anul acesta, și, pentru prima oară de multă vreme, vechea albie a riului se umplu iar de apa torenților ce se năpusteau de pe Mălina și din munții învecinați. Pagubele materiale n-au fost prea mari : un gard distrus, cîteva hectare de pășune inundate, vreo două vite surprinse de apă și înecate. Cam tot în timpul acela s-au ivit în sat cîteva cazuri cît se poate de curioase.

— Ce fel de cazuri ? întrebă reporterul, doar așa, ca să spună și el ceva.

Medicul se gîndi o clipă, apoi :

— Nu pot încă să răspund la această întrebare.

— Cum așa ? ! Spuneai că sînt cîteva luni de-atunci. Îmi închipui că ai cercetat pe bolnavi, le-ai făcut analizele, în sfîrșit, că ai procedat așa cum procedați voi, medicii, în asemenea cazuri...

— Am spus că nu pot încă da un răspuns precis, fiindcă este vorba de mai multe feluri de maladii. În cîteva săptămîni am avut, de pildă, trei cazuri care păreau a fi leucemie.

— Leucemie ? !

— Da. Este înmulțirea anormal de mare a globulelor albe ale singelui. Boala, care se mai cheamă cancerul singelui, este foarte periculoasă și se soldează de cele mai multe ori cu moartea celui bolnav. Cauzele ei nu se cunosc prea bine ; e provocată, în orice caz, de îmbolnăvirea organelor formatoare ale globulelor albe ale singelui, a ganglionilor limfatici, a splinei și mai ales a măduvei oaselor.

— Trei cazuri nu pot constitui totuși un motiv de îngrijorare. După cîte spui, nu e vorba de boli provocate de microbi.

— Nu înțelegi ? ! îl întrerupse celălalt agitat. Vreme de patru ani n-am avut în Valea Brebilor nici măcar un singur caz mai serios, mai important. Sînt locuitori ai munților, oameni sănătoși, care trăiesc destul de izolat. Numai gripe și răceli ușoare, un caz de apendicită, unul de intoxicație cu ciuperci, vreo două mici accidente la exploatarea forestieră, fleacuri de care nici nu merită să vorbim. Și dintr-o dată aceste cazuri cu simptome ciudate și contradictorii, greu de diagnosticat, maladii unanim recunoscute ca necontagioase și ne-transmisibile, dar care totuși au apărut aproape simultan. Să fie oare o coincidență ? În afară de aceasta, e vorba de maladii foarte rare. În Valea Brebilor, cu cei nici 500 locuitori ai săi, am înregistrat mai multe asemenea cazuri decît se constată în capitală anual ! Să fie și aceasta o coincidență ? Refuz să cred. Eu nu sînt babă doftoroaie, sînt medic, om de știință și n-am dreptul să cred în asemenea coincidențe.

Pe măsură ce prietenul său vorbea, reporterul îl urmărea tot mai atent. La un moment dat, Alfred Opran se ridică și începu să se plimbe prin fața lui Dinu, fumînd agitat.

— De citeva săptămîni, continuă el, n-am mai dormit ca lumea. Principalul scop al activității mele a devenit descoperirea cauzelor care au provocat apariția atît de neașteptată a cazurilor de la Valea Brebilor. Îți închipui, desigur, că mijloacele de care dispuneam în micul sat de la poalele Muntelui Mălina nu erau nici pe departe corespunzătoare.

— Ai cerut ajutorul forurilor competente ?

— Încă din primele zile. Am făcut două deplasări la Cluj, iar cîtiva din bolnavii mei au fost internați în clinicile de acolo, sub supravegherea profesorilor de specialitate. Alaltăieri am sosit la București, chemat telegrafic, deoarece cercetătorii de la Institutul de fiziologie al Academiei au început să se intereseze de ceea ce numesc ei „cazurile de la Valea Brebilor“. În avionul sanitar cu care am venit, am adus cu mine un dosar voluminos cuprinzînd descrierea amănunțită a tuturor cazurilor, cu evoluția lor și constatările mele. De asemenea, am adus și pe unul dintre bolnavi prezentînd simptome ciudate de tulburări sanguine ; e un băiețel de zece ani, nepotul lui moș Simion. De acesta din urmă ți-am mai vorbit : e un bătrîn guard silvic, de care m-am atașat în cei patru ani petrecuți la Valea Brebilor și care a venit împreună cu mine la București.

Medicul zîmbi cu amărăciune :

— Cu tine, aici, în pădurea Băneasa, am petrecut o oră liniștită, cum de mult n-am mai avut parte.

Cîtva timp domni tăcerea. Soarele înaintase spre asfințit și poleia frunzele din virful copacilor într-o lumină dulce. Bătaia ritmică a ciocănitoarei suna din ce în ce mai depărtată în acel ceas al liniștii de seară.

Dinu rupse primul tăcerea :

— După părerea ta, care sînt cauzele acestei... epidemii ? Probabil că tu, ca descoperitor și prim cercetător al cazurilor, ai elaborat o teorie cu privire la cauzele care le-au provocat.

Alfred Opran dădu din umeri :

— Am, într-adevăr, o teorie a mea. O teorie cam fantastică. La Cluj a fost primită foarte sceptic. Aici, la București, specialiștii nu vor să se pronunțe pînă nu studiază evoluția bolii ; micul pacient pe care l-am adus cu mine se bucură acum de supravegherea unor somități ale științelor medicale din țara noastră.

— Care este teoria ta ? Explică-mi-o însă așa fel ca și un neinițiat ca mine să poată înțelege.

— Nu e nimic de neînțeles în teoria mea. E numai puțin cam fantezistă.

Medicul se opri gînditor, apoi adăugă încet :

— Sînt convins că bolnavii mei au venit în contact cu substanțe puternic radioactive.

Reporterul sări în picioare :

— Din acelea care apar la exploziile nucleare ? întrebă agitat. Celălalt dădu din cap afirmativ.

— E absurd, izbucni Dinu. Pină la atolul Bikini, unde americanii efectuează acum experiențe nucleare, sînt mii și mii de kilometri.

— Nu este neapărat necesar ca iradiația să se fi produs în urma exploziei unei bombe atomice. Există și surse naturale de radiații penetrante, ce-i adevărat slabe, cum sînt razele cosmice sau elementele radioactive din scoarța terestră.

— Intîmplarea face că m-am ocupat de problema radiațiilor și sînt oarecum inițiat. Nu pot decît să-ți repet: e absurd! Nu există nici un temei ca razele cosmice să supună Valea Brebilor unui tratament special, mai intens decît cel aplicat tuturor celorlalte regiuni ale globului nostru. Cît despre unele zăcăminte de substanțe radioactive ce s-ar afla în împrejurimi, de ce nu și-au făcut simțite efectele pînă acum? Au început așa, dintr-o dată, să iradieze, să-ți imbolnăvească pacienții și să-ți facă viața amară? E absurd! Nu numai medicii, dar nici fizicienii nu cred în astfel de coincidențe.

— Eu judec ca medic, răspunse Alfred Opran cam brusc. Teoria mea izvorăște din cercetarea clinică a cazurilor. Să găsească sursa radiațiilor este treaba altora.

La întoarcerea în oraș, cei doi prieteni păstrară tăcerea, cufundați în gînduri. Medicul conducea mașina cu ochii ațintiți pe asfaltul șoselei, iar reporterul „rumega“ ceea ce aflase.

Cînd se despărțiră, Dinu spuse:

— Mă interesează foarte mult la ce concluzie vor ajunge cei de la Institutul de fiziologie.

— Iți voi comunica, zise medicul scurt.

Se înțeleseră să se întâlnească a doua zi, la prînz. Stringîndu-i mina la despărțire, reporterul îi spuse prietenului său:

— Capul sus, bătrîne, și nu dezarma! Iar dacă e vorba într-adevăr de radioactivitate, Valea Brebilor — de care pînă acum nu a auzit aproape nimeni — va deveni cel mai celebru sat din țara noastră.

După plecarea lui Alfred Opran, reporterul scoase nelipsitul său carnet de notițe și scrise cu litere mari: „Cazurile de la Valea Brebilor“, după care puse trei semne de întrebare.

CAPITOLUL AL TREILEA

unde aflăm o seamă de lucruri interesante despre meteoriți și o cunoștință mai veche de-a noastră cade de pe o scară

In aceeași seară, Dinu Romanescu intră într-o grădină-restaurant de pe Calea Dorobanți și se așeză la o masă.

Ospătarul care se apropiase îl auzi murmurînd:

— Un geolog, o chimistă, un profesor de istorie... ciudată asociație...

Dar se pare că ospătarul nostru mai văzuse și alți clienți cu apucături curioase, căci primi comanda fără să clipească măcar:

— O friptură, o bere și o carte de telefon.

După un sfert de ceas, reporterul părăsi restaurantul cu foamea potolită și cu adresa profesorului Coman în buzunar.

„Astă-seară se întrunesc membrii expediției — își făcuse Dinu socoteala. Această întrunire poate avea loc numai la geologul Pravăț sau la profesorul Coman. Geologul stă chiar lângă mine, iar adresa profesorului se află în buzunarul meu“.

Își consultă ceasul și văzu că mai era o oră pînă să se întunece. Hotări să profite de timpul acesta pentru a aranja unele treburi casnice și porni spre casă. Locuia pe una dintre străzile ce se deschid în Bulevardul Dacia, aproape de încrucișarea cu strada Polonă. O clipă se opri în fața casei geologului Pravăț: o vilă veche, cu un singur cat, clădită într-un stil cam amestecat, cu un felinar de fier forjat la poartă și trei castani noduroși care străjuiau grilajul scund. Fereastra închisă în această după-amiază călduroasă arăta că geologul nu sosise încă acasă.

Dinu intră în clădirea alăturată, unde locuia, și peste puțin timp trecătorii îl putură vedea cățărindu-se pe o scară pînă pe acoperiș și mesterind la antena televizorului.

Reporterul nostru pierdu însă cam multă vreme cu reglarea antenei sale, astfel că primele umbre ale serii îl prinseră pe acoperiș. Între timp, Stela Șoimu și soții Coman sosiseră la geologul Pravăț, și în biblioteca acestuia din urmă, la numai cîțiva metri, deci, sub picioarele lui Dinu, conversația era destul de animată.

Dacă reporterul nostru ar fi putut asista la discuție, cu siguranță că ar fi rămas uimit. Fiindcă un geolog, o chimistă și un profesor de istorie — această „ciudată asociație“, cum îi spunea el — vorbeau despre meteoriți.

Consultînd o hirtie pe care făcuse cîteva notițe, Emil Pravăț spunea:

— Unul dintre cele mai mari cratere de meteorit este cel din Arizona, în S.U.A., situat în regiunea numită Cañon Diablo. Se află într-un ținut complet lipsit de vulcani și are forma unei cisterne uriașe, aproape circulară, cu un diametru de 1.300 de metri și 250 de metri adîncime. Forajele au arătat că împrejur, pe o rază de mai mulți kilometri și pînă la o adîncime de 200 de metri, solul este deplasat și conține o cantitate apreciabilă de praf de fier meteoritic.

— Se știe cînd a căzut? întrebă Stela Șoimu. Îmi inchipui că trebuie să fi provocat un adevărat cutremur.

— Te cred, rise geologul. S-a făcut socoteala că meteoritul feros din Arizona cîntărea 360.000.000 de kilograme și avea — probabil — o viteză de 30 de kilometri pe secundă. Căldura dezvoltată la ciocnirea cu pămîntul trebuie să fi dat naștere unei explozii uriașe care a topit în parte stîncile. Nu se știe cînd a căzut, în orice caz, cu mult înainte de ziua în care Cristofor Columb a pus pentru prima oară piciorul în Lumea Nouă.

— Unele vechi legende indiene, interveni Paul Coman, vorbesc de un mare cutremur de pămînt ce s-ar fi produs cu mii de ani în urmă. Ar fi interesant să descoperim faptul real pe care se bazează cutre-

murul din acele legende; acest fapt nu este exclus să fie tocmai căderea uriașului meteorit din Cañon Diablo.

— Este o ipoteză interesantă, făcu Emil Pravăț. Dumneavoastră, istoricii, în colaborare cu folcloriștii, puteți stabili în ce măsură legenda este țesută din firele adevărului istoric. Noi, geologii, ne ocupăm de istoria nescrisă și nevorbită a bătrinei noastre planete.

Ileana, nevasta profesorului Coman, începu să ridă:

— Paul e un romantice incorigibil. Găsesc că — pentru un om de știință — are prea multă imaginație.

— Imaginația n-a dăunat niciodată savantului, interveni Emil Pravăț. Dimpotrivă, ea a constituit adesea un stimulent și un sprijin al cercetării științifice.

— Și aztecii, vechii locuitori ai Mexicului de la granița sudică a Arizonei și pînă la istmul Tehuantepec, continuă Paul Coman, fără să ia în seamă întreruperea, au o legendă asemănătoare. Pe piramidele templelor din Xochicalco s-a găsit o inscripție hieroglică în care se arată că în timpul serbărilor închinat zeului cel frumos — Quetzalcoatl — în măruntaiele pămîntului a început să se agite hidosul zeu al războiului. Aceasta s-a întimplat cu mult înainte ca aventurierii conduși de Fernando Cortez să năvălească în Mexic; efectele distrugătoare ale puternicului cutremur s-au simțit pînă la Tenochtitlan, capitala de mai tirziu a ultimului suveran aztec, strălucitul Montezuma.

— Ai o memorie cu totul ieșită din comun, făcu admirativ Emil Pravăț.

— Face parte din meseria mea, zîmbi Coman. Sînt doar profesor de istorie.

— În legătură cu meteoritul nostru, zise Stela Șoimu adresîndu-se geologului, spuneai că avea o greutate de 360.000.000 de kilograme. Oare nu s-a încercat exploatarea acestui fier meteoritic? Cîteva sute de mii de tone reprezintă o cantitate enormă.

— S-au făcut asemenea încercări, dar rezultatele au fost sub așteptări. În cele mai multe cazuri, în momentul contactului cu pămîntul, meteoriții explodează în nenumărate fragmente. Totuși există și excepții. În Ungaria, de pîdă, sub un crater mic de meteorit, s-a găsit fierul la o adîncime de un metru și jumătate. O altă excepție o formează meteoriții din Groenlanda, unde Peary a găsit în 1894 unul cîntărind peste 37.000 de kilograme; un alt meteorit, căzut cu același prilej și găsit de exploratorul suedez Nordenskjöld, conținea aproape 25 tone de fier curat.

Chimista urmărea cu deosebit interes expunerea lui Emil Pravăț. După ce acesta termină, ea murmură: „Dacă am reuși... ar fi minunat“.

— Meteoriți cad și în zilele noastre? întrebă Ileana Coman. Vreau să zic dacă există dovezi că unii dintre meteoriții găsiți au căzut mai de curînd?!

Geologul începu să ridă:

— La fiecare 24 de ore cad aproximativ 10.000.000 de meteoriți pe pămînt. Cei mai mulți sînt foarte mici și ard în aer pînă devin

cenușă. Din această ploaie continuă, pe care ne-o trimite universul și care face mai greu pământul nostru cu câteva milioane de tone anual, nu vedem nimic sau aproape nimic. La aceasta contribuie și faptul că mulți dintre meteoriți cad în mări și oceane. Cu toate acestea, avem unele mărturii asupra căderii meteoriților mai mari. Renumitul geograf și naturalist Alexander von Humboldt, de pildă, a fost martor ocular al căderii unui meteorit în 1799. Asemenea mărturii există și despre meteoritul căzut în 1847, lângă orașelul austriac Braunau, ca și despre cel căzut la 10 februarie 1896 lângă Madrid.

— Milioane de tone anual, făcu Ileana Coman gânditoare. Nu știam că meteoriții îngreunează atât de mult bătrîna noastră planetă. Emil Pravăț își consultă notițele.

— Printre cei mai mari meteoriți de dată recentă, continuă el, este cel cunoscut sub numele de „meteoritul Tunguska”. La 30 iunie 1908, ora șapte dimineața, străvechea pădure siberiană din regiunea cursului superior al râului Tunguska a fost zguduită de un puternic cutremur. Savanții ruși care au întreprins cercetări cu acest prilej au stabilit că el fusese provocat de un grup de meteoriți uriași, fiecare cîntărind mai mult de 130.000 de kilograme. Presiunea aerului a răsturnat copacii pădurii, ca pe niște bețe de chibrit, pînă la o depărtare de 25 de kilometri, iar căldura a distrus tot ce era viu. De la sute de kilometri, locuitorii au observat o flăcără uriașă și nori negri plutind în văzduh și au auzit tunetele puternice.

Ileana Coman se scutură de parcă ar fi înghițit un hap amar :

— Mai speriat cu meteoritul dumitale uriaș. Mă așteptam parcă în fiecare clipă să aud afară explozia...

În clipa aceasta, prin fereastra deschisă a bibliotecii, pătrunse în odaie un zgomot puternic, o trosnitură prelungă, urmat de altul mai înfundat, semănînd cu izbirea unui corp de pămînt.

După un moment de stupeoare, profesorul Coman se repezi la fereastră scrutînd întunericul. Emil Pravăț coborî din câteva sărituri scările ce duceau în hol și deschise ușa. La lumina felinarului văzu un tînăr care se ridica cu greu de pe un rond de flori, ținîndu-se cu mîinile de părțile moi de la spate; în același timp încerca să-și descurce haina, care se agățase de una din stînghiile gardului scund ce despărțea vila geologului de cea alăturată.

Emil Pravăț se repezi la el, apucîndu-l de braț :

— Ce cauți aici? Cine ești dumneata?

Tînărul se desprinse încet și spuse calm :

— Mă numesc Dinu Romanescu. Sînt vecinul dumneavoastră și autorul reportajului despre prospectarea geologică prin carotaj radioactiv.

Emil Pravăț rămase cu gura căscată.

— Mă întrebați ce cauți aici, continuă reporterul. E simplu: mă distrez cățărîndu-mă pe casă. E o îndeletnicire la care am dovedit multă îndemînare mai ales în copilărie. Astă-seară am avut însă ghi-

nion : fiindcă m-am aplecat prea mult peste grilaj, scara a alunecat. Restul îl cunoașteți.

— Cine-i acolo ? se auzi glasul lui Paul Coman de la fereastră. Ce s-a întâmplat ?

Reporterul se apropie și strigă spre fereastră :

— Mă numesc Dinu Romanescu și sînt autorul reportajului despre găsierea documentelor și tezaurului lui Petru Cercel. Am căzut de pe o scară.

Fu rindul profesorului Coman să rămînă cu gura căscată.

— Te-ai lovit tare ? întrebă Stela Șoimu, care între timp se ivise și ea în cadrul ferestrei.

Lui Dinu îi făcu plăcere nuanța de îngrijorare pe care crezu că o percepe din tonul fetei. Cu acest prilej își aduse aminte că-l doare locul unde se lovisese. Își puse din nou mîna la spate și începu să geamă.

— Vin imediat ! strigă chimista și dispăru de la fereastră.

Lingă grilaj, geologul Pravăț privea rondul cu florile răvășite, călcate în picioare.

— Mi-a distrus garoafele, murmură trist. Eram atît de mandru de ele...

Citeva minute mai tîrziu Dinu Romanescu era confortabil instalat într-un fotoliu din biblioteca geologului și sorbea, dîndu-și aere de cunoscător, dintr-un pahar cu coniac.

— În definitiv, se înfipse Stela Șoimu în fața lui, ce căutai pe casă ?

Reporterul sorbi o înghițitură din pahar, apoi, lăsîndu-se pe spe-teaza fotoliului, închise ochii oftînd :

— Încercam să reglez antena televizorului. Dar nu e mai pușin adevărat că meteoriții m-au pasionat de mic copil.

CAPITOLUL AL PATRULEA

unde reporterul nostru se consolează cu un citat din
Alexandru Lăpușeanu și primește vești de la prietenul său
Alfred Opran

Declarația ziaristului stîrni unele zîmbete, urmate însă de o tăcere cam jenantă.

Stela Șoimu se simțea întrucîtva răspunzătoare de apariția neașteptată și destul de originală a lui Dinu Romanescu ; ea fusese doar aceea care-l informase de întrunirea ce avea loc.

— Nu cumva ai pretenția, zise fără să-și poată reține o urmă de iritare în glas, să credem că pasiunea pentru meteoriți te face să te cațări noaptea pe casă și să distrugi rondurile cu flori ale cetățenilor pașnici ?

— Nu, făcu reporterul. N-am pretenția asta. Totuși, această mică

pasiune e reală și mă stăpânește, după cum am mai avut cinstea să vă spun, din cea mai fragedă copilărie. În afară de aceasta, antena televizorului...

Stela simțea cum o cuprinde enervarea. O scoteau din sărite calmul lui Dinu Romanescu, siguranța cu care vorbea, nota de ironie din glasul lui.

— Părerea mea, îl întrerupsese încuiată, este că ar trebui să-ți ceri scuze.

— Pentru ce? întrebă celălalt prefăcându-se uimit.

Fata nu răspunse. Iși dădu deodată seama că enervarea ei nu se datorește atît ironiilor ziaristului cît fricii de a nu părea ea însăși ridicolă. Ce vor gândi ceilalți de apariția lui Dinu? Se simțea, într-o oarecare măsură, vinovată; și, pe deasupra, îl mai întrebasese atît de îngrijorată dacă nu s-a lovit căzind.

Dinu Romanescu sorbi ultima picătură de coniac, apoi se ridică și — rezemîndu-se de speteaza fotoliului — își roti privirea asupra celor din jur. Sclipirea ironică din ochii săi dispăru treptat, pe măsură ce vorbea:

— Prietena noastră Stela Șoimu are dreptate. Trebuie să-mi cer scuze.

Se întoarse către Emil Pravăț și inclinîndu-se ușor:

— Te rog să mă ierți pentru gingașele garoafe pe care le-am distrus. Sotesc de datoria mea să repar paguba produsă și miine dimineață voi îngriji să primești răsaduri ale celor mai frumoase garoafe ce s-au cultivat vreodată în sud-estul Europei.

Reporterul se opri o clipă, apoi continuă:

— Trebuie să mărturisesc că mă interesează în cel mai înalt grad călătoria pe care o întreprindefi. Simțul de ziarist imi spune că expediția dumneavoastră poate furniza material inedit și interesant pentru reportaj. Nu vă ascund faptul că acum, mai mult ca oricînd, am nevoie de asemenea material. Pentru mine personal și pentru ziarul la care lucrez, aceasta este actualmente o problemă de mare importanță.

— De unde știi că materialul ce-l poți obține de la noi e interesant? întrebă geologul Pravăț, care voia să știe cam cît prinsese reporterul din conversația lor. Fiîndcă, drept să-ți spun, nu cred să fie exclusiv opera simțului dumitale de reporter.

— E drept. Să zicem atunci că și muza ziaristicii, dacă există o asemenea muză, mi-a șoptit la ureche...

— Asta s-a întimplat, se repezi Stela Șoimu, în timp ce erai cocoțat pe casă?

— Da, zîmbi Dinu. Muza în chestiune m-a vizitat în timp ce exploram acoperișul și încercam să reglez antena televizorului.

— Din păcate, adăugă Paul Coman, n-a reușit să te scape de cădere.

— Nu, dar a avut grijă s-o îndulcească. Șocul aterizării a fost mult diminuat de pămîntul moale al rondului...

— Și de garoafele mele, oftă geologul Pravăț.

— Lăsînd gluma deoparte, continuă ziaristul, vii să vă fac o propunere: primiți-mă printre membrii expediției.

Cei prezenți reacționară, față de rugămîntea reporterului, în diferite feluri.

Stela Șoimu, căreia nu-i trecuse încă enervarea pricinuită de atitudinea lui Dinu, se surprinse strigînd:

— Pentru nimic în lume!

Profesorul Coman se mulțumî să ridice din umeri. Emil Pravăț își aprinse cu gesturi încete o țigară și, după ce suflă fumul albăstrui în tavan, spuse:

— Mi-e teamă că din mai multe motive nu putem da urmare rugămînții duminale. Mica expediție pe care am proiectat-o și pe care sîntem pe cale s-o realizăm nu are nimic... cum să spun... oficial. O facem pe cont propriu, din inițiativa și pe răspunderea noastră și în timpul nostru liber. Fiecare își petrece vacanța de vară așa cum crede de cuviință. Prin urmare, participarea unui reprezentant al presei nu are nici o rațiune.

Geologul se opri, apoi turnă ziaristului coniac și-și umplu propriul pahar.

— Pe de altă parte, continuă el, este posibil ca expediția noastră să nu dea nici un rezultat. Cîntărind obiectiv șansele noastre de izbîndă, ajungem la concluzii destul de pesimiste. Și atunci îi vei pierde vremea alături de noi și te vei întoarce la redacție cu carnetul de reporter plin de file albe..

— Sînt dispus să-mi asum riscul..

— Și, apoi, mai e ceva. Noi, oamenii de știință, nu prea iubim publicitatea. Nu ne place să se facă vîlvă prea mare în jurul cercetărilor noastre, mai ales înainte ca obiectivul ce ni l-am propus să fie atins. Adesea, o asemenea publicitate ne stingherește munca.

— La nevoie, știu să tac..

Emil Pravăț nu răspunse. Se simțea stînjinit. Era amîttrion și se jena să spună oaspetelui său că nu poate pune prea mult temeii pe tăcerea unui om care se poartă ca Dinu Romanescu și care pe deasupra e reporter de meserie.

Cam la același lucru se gîndeau și ceilalți, în afară de Ileana Coman, care, pe neașteptate, veni în sprijinul ziaristului:

— Părerea mea este că nu trebuie să-l judecăm prea aspru pe tînărul nostru prieten și că merită să discutăm propunerea ce ne-a făcut-o. Dacă se angajează să păstreze tăcerea asupra cercetărilor noastre — bineînțeles pînă îi vom da dezlegarea —, nu vîd de ce nu ne-ar putea însoți. Nu trebuie să uităm nici faptul că presa noastră de astăzi nu aleargă după senzaționalul ieftin, ci pune preț pe informarea serioasă și temeinică a cititorului. Chiar dacă unii din reprezentanții ei, aici Ileana se întoarce zîmbind spre Dinu Romanescu, folosesc cîteodată metode cam ciudate de investigație.

Ziaristul zîmbi și el către aliata sa atît de neașteptată. Crezu un moment că e pe cale să cîștige bătălia, dar își dădu repede seama că ceilalți nu împărtășeau părerea Ileanei Coman. Îndeosebi Stela Șoimu

se dovedi a fi categoric împotriva participării ziaristului la cercetările ce urmau să fie întreprinse.

— Am o propunere, zise profesorul Coman, după ce discutară câteva minute în contradictoriu. Deoarece am pierdut și așa destul timp și ora e înaintată, cred că ar trebui să terminăm întâi cu discutarea amănuntelor expediției noastre. După aceea o să decidem dacă tovarășul Romanescu ne va însoți sau nu.

Se întoarse către ziarist :

— Miine dimineață, la ora 9, mă găsești la Biblioteca Academiei. Îți voi comunica acolo ce hotărîre am luat.

Dinu Romanescu înțelese că nu mai era nimic de făcut. Își luă rămas bun și porni spre ieșire. La poartă, Emil Pravăț, care-l conducea, îi spuse cu o sclipire de ironie în ochi :

— Restul discuției noastre se va consuma cu fereastra închisă și perdelele trase.

— De ce ? făcu reporterul cu o privire nevinovată.

— Ca să salvez garoafele ce mi-au mai rămas.

În tonul cu care au fost spuse aceste cuvinte nu se mai desprindea însă nici un fel de pică. Poate numai o ușoară amărăciune..

În stradă, Dinu Romanescu își aprinse o țigară și porni înginerat spre centrul orașului. Pe Calea Dorobanți intră din nou în grădina-restaurant unde cinase cu două ore mai devreme și ceru o sticlă cu bere. Și același ospătar îl auzi murmurînd :

— ...meteorii.. azteci.. Tunguska.. Montezuma..

Nici de data aceasta bietul om — care nu auzise niciodată de vijeliosul riu siberian sau de strălucitul rege din Tenochtitlan — nu lăsă să se vadă vreun semn de mirare. Își dăduse seama cu cine are de-a face încă de la prima întîlnire cu ciudatul client..

După câteva minute, Dinu Romanescu sări în picioare ca sub impactul unei inspirații subite. Plăti berea din care nu băuse nici jumătate și se instală în autobusuș care ducea spre redacția ziarului.

Secretarul de noapte ridică uimit capul cînd îl văzu intrînd.

— Ce cauți aici la ora asta ? Credeam că te pregătești de plecare.

— Plec abia miine. Acum am nevoie de cheia de la bibliotecă.

— La ora asta ? ! Nu poți aștepta pînă dimineața ?

— Nu. E foarte urgent.

Celălalt scotoci prin sertar și-i întinse cheia.

În pragul ușii, Dinu Romanescu se întoarse și întrebă :

— Nu cumva poți să-mi recomanzi unele lucrări în care să fie vorba de meteorii ?

Bătrînul secretar de redacție rămase cu ochii holbați deasupra ochelarilor, care alunecaseră pe virful nasului. Sprîncenele i se arcuiseră ca două mari semne de întrebare. Pe urmă dădu din umeri și — fără să răspundă — se adînci în lectura ultimelor telegrame sosite în cursul serii.

Toată noaptea, Dinu și-o petrecu în bibliotecă citind tratate de geologie și de astronomie, cărți și broșuri de știință popularizată.

Bibliotecarul îl găsi dimineața dormind la masă, cu capul pe o carte deschisă.

— Cît e ceasul? bolborosi reporterul pe jumătate încă adormit.

— E trecut de opt. Dar...

Bibliotecarul nu apucă să termine, că Dinu se și repezise pe ușă alară, coborînd scările în goană. Celălalt dădu din umeri și se apucă să stringă cărțile răspîndite pe masa la care citise reporterul. Cu acest prilej observă că Dinu Romanescu dormise pe o carte ce trata despre cucerirea Americii de către spanioli. Capul i se odîhnise pe pagina care reproducea o fotografie a templului soarelui din Tenochtitlan, iar în jurul buzelor cărnnoase ale zeului Quetzalcoatl, dăltuit în piatră, parcă flutura un zîmbet batjocoritor...

Cam pe la ora opt și jumătate, Dinu năvăli ca o furtună în magazinul de florărie de pe Bulevardul Ana Ipătescu, și, puține minute mai tîrziu, un comisionar părăsea magazinul ducînd o lădiță pe adresa geologului Emil Pravăț. După cum reieșea din factură, în lădiță se aflau 100 de răsaduri de *Dianthus caryophyllus*, adică de garoafe, cum se spune în graiul cel de toate zilele.

La ora nouă reporterul se întîlni cu profesorul Paul Coman în fumoarul Bibliotecii Academiei, după cum se înțeleseseră.

— Nu putem da urmare rugămînții ce ne-ai făcut, îi spuse profesorul. Îmi pare rău, adăugă văzînd muțra nenorocită pe care o făcea reporterul, că-mi revine sarcina neplăcută să-ți anunț aceasta.

— Nu există nici o posibilitate de a reveni asupra hotărîrii?

— Nu. Pot însă să te anunț că, de comun acord, am decis ca dumneata să fii primul pe care-l vom informa, în amănunțime, asupra felului cum au decurs cercetările noastre. Bineînțeles, în cazul că vom avea succes, ceea ce este — după cum ți-am mai arătat — îndoielnic.

Dinu Romanescu părea că nu mai ascultă ce-i spunea profesorul Coman. Un observator superficial ar fi crezut că toată atenția i se concentrase asupra unor tablouri din perete, pe care le privea foarte absorbit. Erau reproduceri ale unor chipuri de voevozi.

— Te interesează înfățișarea lui Alexandru Lăpușneanu? întrebă zîmbînd profesorul, care-i urmărise privirea.

Ziaristul izbucni în ris, un ris sincer, nerețînut, care-i cîștigase de multe ori, din prinxă clipă, simpatia celor cu care venea în contact:

— Ai ghicit, tovarășe Coman. Chiar la Alexandru Lăpușneanu mă gîndeam.

Cîteva clipe după aceea, cei doi își luau rămas bun cu o strîngere de mînă. Ziaristul se îndreptă spre ieșire, iar savantul se întoarse în sala manuscriselor, la cercetările sale.

Cînd îi spusese profesorului că se gîndea la Alexandru Lăpușneanu, reporterul nu minșise. Trecuse însă sub tăcere un amănunt, anume că nu se gîndise la înfățișarea, la personalitatea sau la faptele de arme ale voevodului moldovean, ci la acel pasaj din nuvela lui Costache Negruzzi în care Lăpușneanu spune vornicului Moțoc, venit să-l anunțe că nu-l vrea domn norodul: „Dacă voi nu mă vrefși, eu vă vreau“.

Probabil că aceste gânduri l-ar fi interesat destul de mult pe profesorul Paul Coman, deoarece erau în strinsă legătură cu călătoria și cercetările la care urma să participe...

La redacție, unde Dinu Romanescu trecu să-și facă formele de deplasare, i se spuse că-l așteaptă de mai multă vreme un bătrîn cu o scrisoare. Omul nu voise să lase plicul, pretinzînd că a primit dispoziția să i-l dea personal.

În birou găsi pe bătrîn șezînd pe un colț de scaun, cu pălăria veche vinătorească în mînă.

— Dumneata ești moș Simion, nu? Moș Simion din Valea Brebilor.

Bătrînul clătina trist capul și scoase din mîneca hainei vechi un plic, pe care-l întinse ziaristului.

Față de ultimele evenimente la care participase, Dinu aproape că uitase de prietenul său Alfred Opran. Deschise cu o mișcare rapidă plicul. Frau numai cîteva rînduri:

„Tînărul pacient a fost consultat de specialiști.

Analizele au dovedit că suferă de distrugerea lentă și continuă a organelor formatoare de sînge din măduva osoasă. În oasele sale s-au identificat stronțiu și bariu radioactivi în mare concentrație, iar în glanda tiroidă cantități destul de însemnate de iod, de asemenea radioactiv.

Scuză-mă că nu-ți pot da lămuriri suplimentare, dar sînt extrem de grăbit.

A. Opran"

Dinu rămase o vreme pe gânduri. Între timp, moș Simion se ridicase să plece. Invîrtea, incurcat și trist, pălăria în mînă. Voia parcă să spună ceva.

— Cînd ți-a dat scrisoarea? îl întrebă reporterul pe bătrîn.

— Azi dimineață. Să tot fie vreo două ore de atunci.

— Unde e acum? Trebuie să-l văd neapărat.

Moș Simion dădu din umeri:

— Tovarășul doctor a plecat. Cînd mi-a dat scrisoarea îl aștepta mașina să-l ducă la aeroport, la avionul sanitar.

Reporterul fluieră prelung.

— Spunea, adăugă bătrînul, că nu știe precis cînd se întoarce la Valea Brebilor. Eu, adăugă el trist, mă întorc singur.

Dinu îi strînse mîna:

— Îmi pare rău că s-a întîmplat așa cu nepotul dumitale.

Bătrînul lăsă capul pe piept, cu ochii umezi.

— Scrie aici, întrebă arătînd scrisoarea, de ce suferă?

— Scrie, moș Simioane. Să ai încredere în medicii noștri. O să-l vindece.

— Pot să iau scrisoarea?

Reporterul șovăi o clipă, apoi înlise bătrînului plicul fără să spună vreun cuvînt. Acesta își luă rîmas bun și ieși.

Dinu rămase în birou, gînditor. „Cazurile de la Valea Brebilor“ — murmură el. „Să li avut Alfred dreptate?“. Se repezi la ușă și strigă după bătrîn, care tocmai intra în ascensor :

— Ne vom vedea curînd, moș Simioane, mai curînd decît crezi !

CAPITOLUL AL CINCILEA

unde aflăm conținutul scrisorii pe care Viktor Petrovici Nikitin din Pulkovo i-a trimis-o lui Joachim Hieronymus Schmetterling din Sibiu

Așezat la biroul său, Dinu Romanescu „rumega“ cele aflate. Fu intrerupt — în această operație căreia el îi dădea o atît de mare importanță — de sunetul telefonului. Spre uimirea lui, reporterul recunoscu vocea Ilenii Coman :

— Trebuie neapărat să te văd înainte de plecare, îi spuse soția profesorului. Am o comunicare importantă pentru dumneata.

Dinu nu mai zăbovi, și „Pobeda“ redacției îl lăsă în cîteva minute la locuința soților Coman.

— Cred că știi, îi spuse ea, că sînt bună prietenă cu Stela. Aseară, după ce am plecat de la mica noastră întrunire, Stela, cu care am mers împreună spre casă, mi-a spus că-i pare rău că a fost cam aspră cu dumneata.

— Nu-mi vine să cred că a spus una ca asta.

— Și totuși a spus-o. Impresia mea e că ține mult la dumneata, deși n-o prea arată.

Dinu se prefăcea indiferent, dar cele spuse de Ileana Coman îi făceau plăcere :

— I-am cerut de cîteva ori să devină soția mea și...

— Știu. Mi-a spus totul.

Cu miinile în buzunare, Dinu începu să se plimbe îngîndurat prin cameră, după obiceiul lui. Pe urmă se întoarse spre Ileana :

— Asta era comunicarea cea importantă pe care voiai să mi-o faci ?

— Oare nu-i destul de importantă ?

— Ba da. Cel puțin pentru mine. Dar nu cred că numai pentru aceasta mi-ai telefonat. Am impresia că mai e ceva.

Ileana nu răspunse imediat. Se gîndi puțin, pe urmă spuse :

— Te-aș ruga să nu te mai plimbi ca un leu în cușcă. Îmi place ca atunci cînd vorbesc cu cineva să-l privesc în față.

Dinu se așeză, docil, în fotoliul său.

— Aș prefera, zise, să-mi vorbești despre meteoriți și despre azteci.

— Despre azteci ?! se miră gazda. N-are nici un rost să ne pier-

dem vremea vorbind despre azteci. Meteorii, da, asta e cu totul altceva.

Celălalt rămase o clipă descumpănit.

— Cum, aztecii n-au nici un rol în expediția dumneavoastră? Nici templele soarelui, nici regele Montezuma?

— Nici un rol.

— Atunci mi-am pierdut jumătate noapte de pomană.

— Se poate, rise Ileana. În orice caz, de aici trebuie să tragi concluzia, tovarășe reporter, că nu tot ce poți auzi cocoșat pe o scară este și folositor.

— Cealaltă jumătate de noapte mi-am petrecut-o însă citind despre meteorii.

Ileana Coman se ridică și — apropiindu-se de birou — începu să scoțosească prin sertare:

— E adevărat că nu te-am chemat aici numai pentru a-ți comunica ce mi-a spus Stela aseară, deși nu mă îndoiesc că te interesează. Ți voi aduce și alte lucruri la cunoștință și cred că nu mă înșel apreciind că și acestea te vor interesa foarte mult. Cele ce-ți voi spune acum sînt legate de cercetările noastre și de expediția la care pornim peste câteva ore. Țin să adaug că nu am cerut aprobarea celorlalți ca să-ți dezvălui cele ce vor urma și că o fac din inițiativă proprie. Am încredere în discreția dumitale și sînt sigură că n-ai să înșeli această încredere, folosind informațiile ce ți le voi da în scopuri care ar putea să ne dăuneze.

Reporterul clătină capul fără să spună vreo vorbă.

Între timp Ileana, care găsise ce căuta, se apropie de fotoliul lui Dinu, ținînd în mînă un dosar destul de voluminos, pe care însă nu-l deschise încă.

— Te vei fi mirat poate, continuă ea, ce căutăm noi, Paul și cu mine, care ne ocupăm cu cercetări în domeniul istoriei, în tovarășia unui geolog și a unei chimiste. Oricît ți s-ar părea de curios, în cazul de față domeniile noastre se întîlnesc. Pe baza unor documente găsite de noi în cursul unor cercetări istorice, geologul Pravăț și chimista Șoimu vor reuși, poate, să facă unele descoperiri destul de interesante în domeniul lor de activitate.

Ziaristul asculta cu cea mai mare atenție. Ar fi vrut să-și scoată carnea de reporter și creionul, dar știa din experiență că oamenii au reticențe față de ziaristii care iau note cînd li se vorbește...

— În primăvara aceasta, urmă gazda, m-am deplasat la Sibiu, pentru a studia unele documente privind o lucrare despre relațiile culturale ale Rusiei cu Principatele Romine în prima jumătate a secolului al XIX-lea. Paul lucrează de mai multă vreme la această temă. Materialul despre Moldova și Țara Românească era pregătit și numai unele date privind Principatul Transilvaniei trebuiau completate. Am lucrat citeva zile la Muzeul „Bruckenthal” și — cu ajutorul cercetătorilor de acolo — am reușit să găsesc ceea ce ne lipsea, precum și unele documente inedite, cît se poate de interesante.

— Cunosce muzeul, interveni Dinu. În 1953, când s-au implinit 150 de ani de la moartea lui Samuel von Bruckenthal, am vizitat galeriile unde, dacă mai țin bine minte, pictorii olandezi și flamanzi sînt strălucit reprezentați prin van Eyck, Memling, Teniers, Bruegel.

— Văd că ești bine informat, făcu Ileana, fără să poată reține o nuanță de uimire în glas.

— Am scris un reportaj despre Muzeul „Bruckenthal“.

— Mă întreb dacă există vreo temă despre care n-ai scris un reportaj.

— Ba da, există. Despre meteoriți n-am scris încă. Ileana rise din toată inima.

— Să sperăm, zise apoi, că în curînd vei avea prilejul să umpli și acest gol din activitatea dumitale de ziarist.

— Să sperăm, făcu și celălalt laconic.

— Noi, cei care ne ocupăm cu cercetări în domeniul istoriei, conținem ea, vizităm mai puțin galeriile de tablouri ale Muzeului „Bruckenthal“ și zăbovim mai mult în bibliotecă, unde, pe lângă zecile de mii de volume, se găsește numeroase documente și manuscrise, unele de o valoare excepțională. Un asemenea document este și acesta.

Scoase din dosar cîteva file dactilografiate :

— Este traducerea unei scrisori datate în 24 iulie 1834 și adresate de savantul rus Viktor Petrovici Nikitin din Pulkovo lui Joachim Hieronymus Schmetterling, custode al Muzeului „Bruckenthal“.

Ziaristul întinse mîna să ia copia, dar Ileana o feri :

— Înainte de a lua cunoștință de conținutul scrisorii, cred că trebuie să-ți dau unele lămuriri asupra autorului, ca și asupra celui căruia îi este adresată. Viktor Petrovici Nikitin a fost astronom, geograf, geolog și naturalist. Nu e un nume prea cunoscut, dar l-a purtat un om cinstit și muncitor, unul dintre miile de savanți modești care și-au închinat viața cercetărilor științifice. A studiat tundra siberiană, descoperind și cercetînd unele specii, pînă atunci necunoscute, de licheni ; a făcut două călătorii în Asia Centrală, studiînd formațiile geologice din regiunea lacului Baikal și izvoarele fluviilor Angara, Lena și Vitim ; sub conducerea lui F. F. Bellingshausen, a participat la marea expediție de pe vasele „Vostok“ și „Mirnii“, care în 1821 a explorat Antarctica ; în sfîrșit, lucrînd la Observatorul astronomic din Pulkovo, a făcut unele studii interesante asupra nebuloaselor spirale și a sistemului galactic.

— S-a ocupat și de meteoriți ? întrebă Dinu.

— Da, s-a ocupat și de meteoriți. Ajungem numaidecît și acolo ; să-ți prezint mai întîi pe Joachim Hieronymus Schmetterling, istoric, filolog și etnograf. Bruckenthal, guvernatorul austriac al Transilvaniei, îl adusese de la Viena — unde, deși tînăr, se remarcase prin cercetările sale — și-l numise secretarul său. Încă înainte de moartea bătrînului colecționar, galeriile, colecțiile, biblioteca și arhiva cu documente au devenit muzeu, avînd ca custode pe Schmetterling. Acesta din urmă, nu era bine văzut de casa imperială și de savanții „oficiali“

chezaro-crăiești, pe de o parte fiindcă își exprimase simpatia față de revoluția franceză și cuceririle ei democratice, pe de altă parte fiindcă studiile sale de istorie și în domeniul folclorului au fost folosite de mișcările revoluționare ale popoarelor ce se aflau sub dominația habsburgilor. Pentru toate acestea, Schmetterling a preferat să rămână la Sibiu, acceptînd postul ce-i fusese confirmat, prin testament, de Samuel von Bruckenthal.

— Schmetterling s-a ocupat și el de meteoriți ?

Ileana Coman începu să rîdă :

— Încă o dată admir tenacitatea cu care urmărești ceea ce te interesează. Ai să fii poate uimit să afli că istoricul, filologul și etnograful Schmetterling s-a ocupat, totuși, și de meteoriți. Să citim scrisoarea ce i-a trimis-o Viktor Petrovici Nikitin și vom vedea cu ce prije. E redactată în limba germană. Iată traducerea ei :

Pulkovo, 24 iulie 1834.

Stimate domnule Schmetterling,

Am primit amabila dumneavoastră scrisoare, precum și studiul „Opt centre de exploatare a aurului în Dacia Traiană. Contribuții la studiul metodelor de extragere și prelucrare a metalelor în secolule I și II”. Este o lucrare cit se poate de interesantă și atât eu cât și colegii cărora le-am pus-o la dispoziție am apreciat scrupulozitatea și probitatea științifică pe care le-ați folosit în redactarea ei...

Ileana se opri și răsfoi gînditoare traducerea dactilografiată a scrisorii.

— După această introducere, spuse, urmează cîteva considerații asupra lucrării, amănunte de ordin tehnic, care nu interesează tema noastră. Ultima parte însă se referă, după cum vei vedea, la meteoriți.

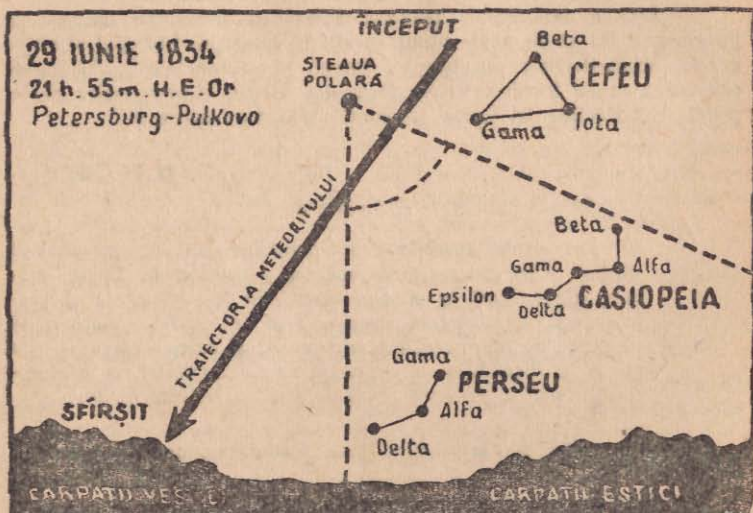
— În sfîrșit ! murmură reporterul.

Tînăra continuă lectura, reținîndu-și cu greu zîmbetul :

În încheierea scrisorii mele țin să vă aduc la cunoștință unele observații făcute de noi în seara zilei de 29 iunie crt. la stațiunea meteorologică de pe lingă observatorul nostru. La ora 21 și 55 de minute am zărit pe firmament o lumină strălucitoare îndreptîndu-se în direcția sud-sud-vest, la o înălțime pe care am apreciat-o în jurul a 500 de kilometri. Lumina a durat aproximativ 20 de secunde și era însoțită de o coadă ce mergea subțîindu-se și avînd o culoare roșiatică. După presupunerile noastre, nu este vorba de o cometă, știut fiind că lumina cometelor este mată, liniștită și durabilă, ci de un meteorit. Această presupunere a fost adevărată de observațiile făcute la Stațiunea Som-

merheidenweg de lângă Viena, cu care sîntem în corespondență și unde, de asemenea, meteoritul a fost observat. Comparînd datele de la Pulkovo cu cele de la Sommerheidenweg, am putut întocmi — cu oarecare aproximație — traiectoria meteoritului. Vă trimit alăturat schița.

Îleana întinse ziaristului o filă pe care era reproducă schița lui Nikitin:

— Paul a copiat-o, și unul dintre prietenii noștri, care lucrează la Observatorul astronomic din București, ne-a tradus și explicat termenii tehnici.

Dinu Romanescu se uită citva timp la desen, îl întoarce pe toate laturile, apoi dădu din umeri:

— Mărturisesc că nu pricep mare lucru.

— Nici noi n-am prea înțeles, dar după ce prietenul nostru ne-a dat câteva explicații, ne-am dat seama că nu e chiar atât de complicat. Traiectoria meteoritului e arătată prin săgeată, în raport cu steaua polară, care e socotită fixă, și cu ajutorul unor constelații ca Perseu, Casiopeia și Cefeu; e vorba de pozițiile ce le aveau aceste stele ale emisferei nordice în noaptea de 29/30 iunie 1834, poziții care se schimbă în raport cu calendarul. După cite am înțeles din explicațiile ce mi-au fost date, pentru orice astronom este treabă de câteva minute ca să reconstituie harta cerească din noaptea respectivă și să stabilească astfel drumul meteoritului nostru.

— Văd, făcu ziaristul urmărind cu interes indicațiile de pe schiță că traiectoria meteoritului se termină în Carpații vestici.

— Da. De altfel, continuarea scrisorii lui Viktor Petrovici Nikitin lămurește și acest punct:

Vă veți întreba, desigur, de ce vă aduc la cunoștință toate acestea. Motivul e simplu: după calculele noastre, meteoritul a căzut în Transilvania, nu departe de orașul dumneavoastră. Aproximațiile cu care am lucrat nu sînt prea mari și cred că nu mă înșel.

Părerea mea este că meteoritul nu a explodat înainte de cădere, cum se înîmplă adesea. O asemenea explozie nu ne-a fost adusă la cunoștință nici nouă și nici colegilor noștri austrieci de la *Sommerheidenweg*. În afară de aceasta, sîntem de părere că meteoritul avea dimensiuni destul de mari, iar culoarea roșiatică a cozii ne îndreptățește să presupunem că în compoziția sa intrau părți dense de metale grele.

O coincidență fericită a făcut ca, de curînd, la stațiunea meteorologică de pe lingă observatorul nostru să se efectueze experiențe cu un aparat nou, care face posibilă observarea spectrelor unor stele cu luminozitate ridicată. Aparatul a fost construit de tehnicienii noștri pe baza indicațiilor primite de la profesorul *Joseph von Fraunhofer* — ale cărui cercetări asupra spectrului solar și a spectrului stelelor fixe vă sînt probabil cunoscute — și cu ajutorul unor lentile speciale pe care le-am comandat de la opticianul *Georg Merz* din *München*. Unul dintre colaboratorii noștri a putut să urmărească, din întîmplare, vreme de cîteva secunde, spectrul meteoritului și a constatat că prezenta linii ale unor metale grele încă necunoscute, în genul spectrelor cozilor de cometă din grupa a treia.

Pentru toate acestea, cred că o expediție în regiunea unde a căzut meteoritul ar putea duce la descoperiri interesante. Vă autorizez să aduceți la cunoștința geologilor și naturaliştilor din țara dumneavoastră conținutul scrisorii mele, pentru a încerca să-i cîștigați în favoarea unei asemenea expediții științifice. Regret din suflet că vîrsta mea înaintată și lucrările de care sînt actualmente absorbit mă împiedică să vin în frumoasa Transilvanie și să particip la eventualele cercetări. Vă voi rămîne încă o dată îndatorat dacă mă veți ține la curent cu activitatea dumneavoastră legată de această chestiune.

Cu deosebită stimă

V. P. Nikitin

După ce *Ileana Coman* termină lectura scrisorii, cîteva clipe domni făcerea.

— Schmetterling a organizat expediția? întrebă într-un tirziu Dinu Romanescu.

— Nu. Sau, în orice caz, nicăieri nu se pomenește de o asemenea expediție. Dacă ar fi avut loc — și mai ales dacă ar fi fost încununată de succes —, cu siguranță că s-ar fi menționat acest lucru în unele tratate sau măcar în ziarele vremii. Dar n-am găsit absolut nimic.

— Credeți că expediția dumneavoastră are șanse de reușită? Au trecut aproape 130 de ani de la căderea meteoritului, presupunind că a căzut într-adevăr, și n-a explodat în aer...

— Știu eu?! Nu mă prea pricep în astrofizică. Emil Pravăț și Stela sînt optimiști. Cit despre Paul, e un excursionist pasionat; a lucrat mult în ultimul timp și crede, pe drept cuvînt, că două-trei săptămîni de vacanță în munți n-o să-i strice de loc.

Dinu Romanescu se sculă și începu să se plimbe cu pași mari prin cameră. Apoi se opri în fața Ilenii:

— Drept să-ți spun, nu prea văd însemnătatea deosebit de mare a cercetărilor voastre. Dacă o să descoperiți într-adevăr locul unde a căzut meteoritul, pot să scriu un mic reportaj de trei sferturi de coloană. Asta-i tot. Am impresia că faceți din țințar armăsar.

Ileana nu răspunde imediat, Privi un timp desenul geometric simplu al covorului. Apoi ridică privirea și spuse încet:

— Mai este ceva... ceva ce nu ți-am spus încă.

— ? ! ?

— Emil Pravăț crede — și Stela împărtășește această părere — că meteoritul căzut în apropiere de Sibiu și are în compoziția sa un procent ridicat de elemente radioactive.

CAPITOLUL AL ȘASELEA

în care un tînăr colindă valea Urieșului, punînd întrebări ciudate, iar moș Simion povestește copiilor legenda Muntelui Mălina

Cîteva zile mai tirziu, într-un compartiment de clasa întîi al trenului de linie îngustă care pleacă dimineața, puțin după ora șase, dintr-un mic tîrg de lîngă Sibiu, se afla un tînăr cu canadiană verzuie de doc și un basc cocoșat pe virful capului. Drept bagaj avea un sac de drum din același material cu canadiana, prins cu o curea, pentru a putea fi purtat pe umăr, și închis cu două catarama de piele.

Tînărul părea foarte interesat de peisajul ce defila pe fereastra compartimentului ca pe ecranul unui televizor. Admiră sclipirile jucăușe ale răsăritului de soare în apa limpede și iute a Urieșului; apoi serpentinele repezi în care drumul îngust de fier părea a se împlieti cu albia rîului și cu șoseaua prăfuită, pe care — cu toată ora timpurie — circulau convoaie de camioane.

Cînd trenul se angajă pe valea îngustă, străjuită de pereți stîncoși masivi, ce duc spre Bira, tînărul desfăcu cataramele sacului și scoase o hartă, pe care începu s-o studieze. Apoi verifică unele date — ce reieșeau, pare-se, din studiul hărții — cu altele dintr-un carnet de notițe plin cu un scris mărunt și regulat, pe care-l găsi după ce se căută prin toate buzunarele.

Cîteva minute după ora șapte, cînd trenul intră în gara Bira, tînărul cobori :

— Cîți kilometri sînt pînă la Roiștea ? întrebă pe un impiegat de la calea ferată, în uniformă, cu șapcă roșie, pe care-l găsi pe peron.

Omul cu șapcă roșie salută :

— Șase. Mergeți de-a lungul șoselei în direcția sud.

Tînărul se așternu voinicește la drum, și înainte de a se împlini un ceas se afla pe ulița principală a Roiștei.

Cititorul se va mira, poate, aflînd ce treburi importante l-au adus pe tînărul cu canadiană și basc prin părțile acelea : întii s-a plimbat pe ulița căscînd gura la oamenii care treceau spre piața din mijlocul comunei ; apoi a scos un aparat fotografic și a făcut cîteva poze unei tinere îmbrăcate în portul caracteristic regiunii, cu fota și cămașa împodobită cu blană și părul pieptănat în coc înalt, ca o coroană ; după ce a fotografiat și Muntele Piatra Țuguiată, la poalele căruia se întinde satul, a întrebat pe cîteva locuitori ce înălțime are muntele respectiv ; faptul că fiecare i-a dat altă cifră nu păru nici să-l mire, nici să-l indispună ; mai zăbovi vreo jumătate de ceas în piață — era zi de tîrg la Roiștea —, asistă cu mult interes la tocmeala unei perechi de vite, apoi... făcu cale întoarsă.

La gară ajunse tocmai la timp ca să prindă trenul următor, care pleca pe la 11. Îl salută ca pe un vechi cunoscut pe impiegatul cu șapcă roșie și se urcă într-unul dintre vagoanele trenului. Aici scoase iar harta, verifică unele date cu notițele din carnetul său, iar puțin înainte de ora 12 cobori în stația următoare.

Și aici tînărul nostru se purtă întocmai ca și în gara Bira. După ce se interesă de drumul ce duc la Peștera Piscului, o porni la drum, grăbit de parcă ar fi avut treburi deosebit de importante și urgente, trecu prin comună fără să se oprească, la cooperativa din Sarica de Sus își cumpără ceva de-ale gurii, apoi făcu cîteva fotografii ale Muntelui Minza și urcă spre peșteră, unde stătu vreo două ceasuri privind, dus pe gînduri, izvoarele din care țîșnește apa la intervale regulate. Seara l-a apucat în Salcia de Jos, sat de moși, unde înnoptă, după ce fixă pe peliculă cămășile cu mineci foarte largi și broderii bogate, bluzele strînse în șireturi și fotele largi, roșii, caracteristice regiunii.

(Continuare în numărul viitor)

DEZLEGAREA JOCURILOR APĂRUTE ÎN NUMERELE 100, 101, 102, 103 și 104

JOC JUBILIAR

1) Phobos — Leu; 2) Lupă — Tăun; 3) Aer — San — Es;
4) N — Arthur — T; 5) Onar — Lat; 6) CC — Sos — Pal; 7) Inc —
Marine; 8) Neom — Mort — Verne; 9) E — Mesageri — Praj; 10) Ma-
rino — Arși — LR; 11) Montia — Za — Iura — E; 12) IL — Alc —
Luna — Jim; 13) Lat — Mamut — Tino; 14) Subteran — Nemșov.

PISCICOLA

1) Copcă — I; 2) Av — Alge; 3) Raci — Ar; 4) Ato — Cin;
5) S — Coadă; 6) Sortat; 7) Pescar — Voal — Apă; 8) Arșar —
Seră — Crap; 9) Spin — Taliane — SC; 10) Tir — Palie — Agăța;
11) R — Calcan — Plasă; 12) Ur — Latiță — Urt — E; 13) Galați
— Eric — Nit; 14) Asimila — Avat — Ne; 15) Otae — Nadă —
Obor; 16) Slânic — Marinată.

MATEMATICIENI

1) Alexandrov; 2) Euler; 3) Lobacevski; 4) Bernoulli; 5) Eu-
clid; 6) Lalescu; 7) Țițeica; 8) Lindemann; 9) Arhimede; —
Gauss; 10) Riemann; 11) Lagrange.
De la A la B: Neeuclidiană.

ASTRONOMIE

1) Eclipsă; 2) Clar — At; 3) Rac — Vie; 4) An — Bin;
5) Neptun — Bar — C; 6) Orion — Sergiu; 7) Vast — Gardină;
8) A — C — Șerban — N; 9) Caliope — Aft; 10) Hățaș — Eco —
Ra; 11) Ex — Ptolemeu; 12) R — Alege — Ulmi; 13) Maramă —
Algol; 14) Eșec — Sur — Uși; 15) Șișen — Tallin.

ÎN ZBOR

1) Aeroplane — Vuia; 2) Eleroane — Virăm; 3) Rîs — Trișa
— Nări; 4) Ocoli — Stemă — Ac; 5) Noți — V — Er — Ta — A;
6) Apt — Micromodel; 7) Ut — Radiogramă; 8) Teren — Ova —
RI — O; 9) Ire — Sar — R — Eter; 10) Ceafă — Icar — Eva;
11) A — Ca — A — A — Aero; 12) Atrăgător — Ele; 13) Avion —
Triat — Us; 14) S — Emisie — Urcat.

Abonamentele la revista „Știință și Tehnică” și la colecția de „Povestiri științifico-fantastice” se primesc pînă cel mai tîrziu în ziua de 23 a lunii, cu deservirea în a doua lună următoare.

Abonamentele se primesc de către difuzorii de presă din întreprinderi, instituții și de la sate, secțiile de difuzare a presei, precum și de către factorii și oficiile poștale.

APARE DE DOUĂ ORI PE LUNA - PREȚUL 1 LEU